

Instituut voor de nationale rekeningen

Analyse van de prijzen
Jaarverslag 2023 van het instituut
voor de nationale rekeningen
Deel III:
Levensmiddelen

Prijzenobservatorium

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr: 0314.595.348

○ 0800 120 33 (gratis nummer)

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Peter Van Herreweghe
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Tel.: +32 2 277 83 96
E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Internetversie

Inhoudstafel

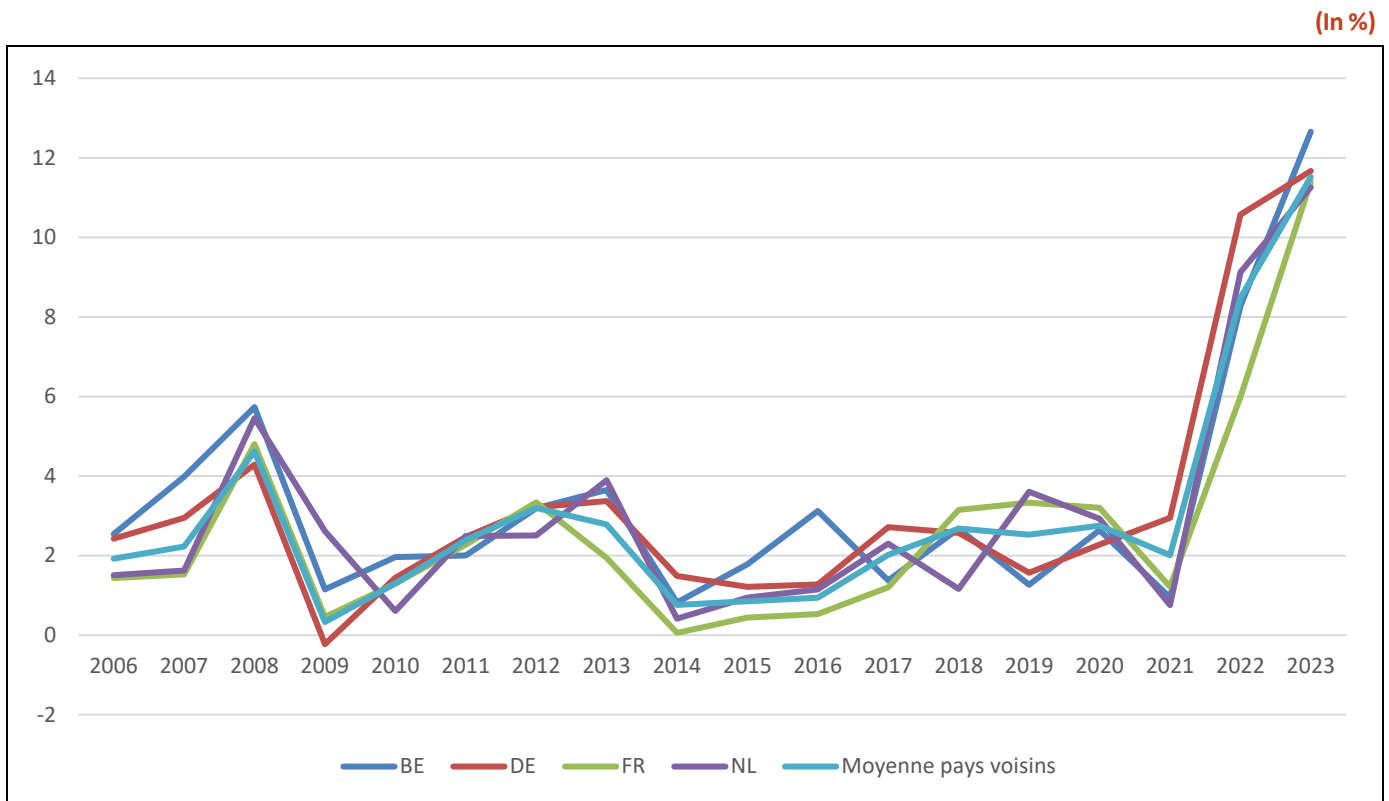
Inhoudstafel.....	3
III. De inflatie voor levensmiddelen vertoont twee gezichten in 2023	4
III.1 De inflatie voor levensmiddelen in 2023.....	4
III.2 Naast de consumptieprijzen voor bewerkte levensmiddelen zijn ook de prijzen voor landbouwgrondstoffen en de productieprijzen in de voedingsindustrie sterk gestegen in 2023	7

III. De inflatie voor levensmiddelen vertoont twee gezichten in 2023

III.1 De inflatie voor levensmiddelen in 2023

De inflatie voor levensmiddelen was in 2023 historisch hoog, zelfs hoger dan in 2022. Voor levensmiddelen inclusief alcohol en tabak bedroeg de inflatie in België 12,7 % in 2023. Nooit eerder was de inflatie voor levensmiddelen zo hoog sinds het begin van de GICP-berekeningen in 1996.¹ In onze belangrijkste buurlanden - Duitsland, Frankrijk en Nederland - heeft de inflatie voor levensmiddelen in 2023 ook historisch hoge niveaus bereikt. Het is evenwel in België dat de inflatie in 2023 het hoogst is, waarbij het niveau van Duitsland werd overschreden.

Grafiek 1. Inflatie voor levensmiddelen, 2006-2023

Bron: EC.

Het zijn vooral de **niet-bewerkte levensmiddelen** die verklaren waarom de inflatie voor levensmiddelen hoger is in België (tabel 1). Voor deze niet-bewerkte producten bedraagt de inflatie meer dan 12 % in België, terwijl ze in elk van de buurlanden tussen 9 en 10 % ligt. Het is vooral voor fruit (gedurende heel 2023) en groenten (vanaf maart 2023) dat de inflatie in België hoog gebleven is. Voor vlees volgde de Belgische inflatie hetzelfde traject als in Frankrijk, dit wil zeggen een inflatie die gedurende heel 2022 en de eerste 3 maanden van 2023 ver onder de inflatie in Duitsland en Nederland lag, gevolgd door een ommekeer, met een veel sterkere daling van de inflatie in Duitsland en Nederland. Vanaf april 2023 was de inflatie dus hoger voor vlees in Frankrijk en België.

Met betrekking tot deze inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen, moet de bijzondere positie van België echter gereduceerd worden door twee vaststellingen. Ten eerste is de Belgische index (met 2015=100) sinds eind 2018 lager dan die van de 3 buurlanden, en dat is momenteel nog steeds het geval (grafiek 3). Het geldt voor alle 4 productgroepen binnen de niet-bewerkte levensmiddelen: de Belgische index is het laagst voor groenten en fruit; hij ligt op hetzelfde niveau als de Franse index, maar lager dan in Duitsland en Nederland voor vlees en vis. Ten tweede is de hogere inflatie van de afgelopen maanden een inhaalbeweging. De sterkere prijsstijging in België sinds april 2023 volgt op een eerdere,

¹ Alleen in 2008 was de inflatie voor levensmiddelen relatief hoog. Toen bedroeg ze 5,7 % in België. De belangrijkste oorzaak was de financiële crisis van 2008 en de speculatie op de wereldmarkten voor levensmiddelen.

meer gematigde inflatie gedurende meer dan 2 jaar (2021-2023), althans in vergelijking met die in Duitsland en Nederland (grafiek 4).

Voor **bewerkte levensmiddelen** daarentegen, is het inflatieverschil met de drie buurlanden klein.

Tabel 2. Inflatie voor levensmiddelen in 2023, België en de buurlanden

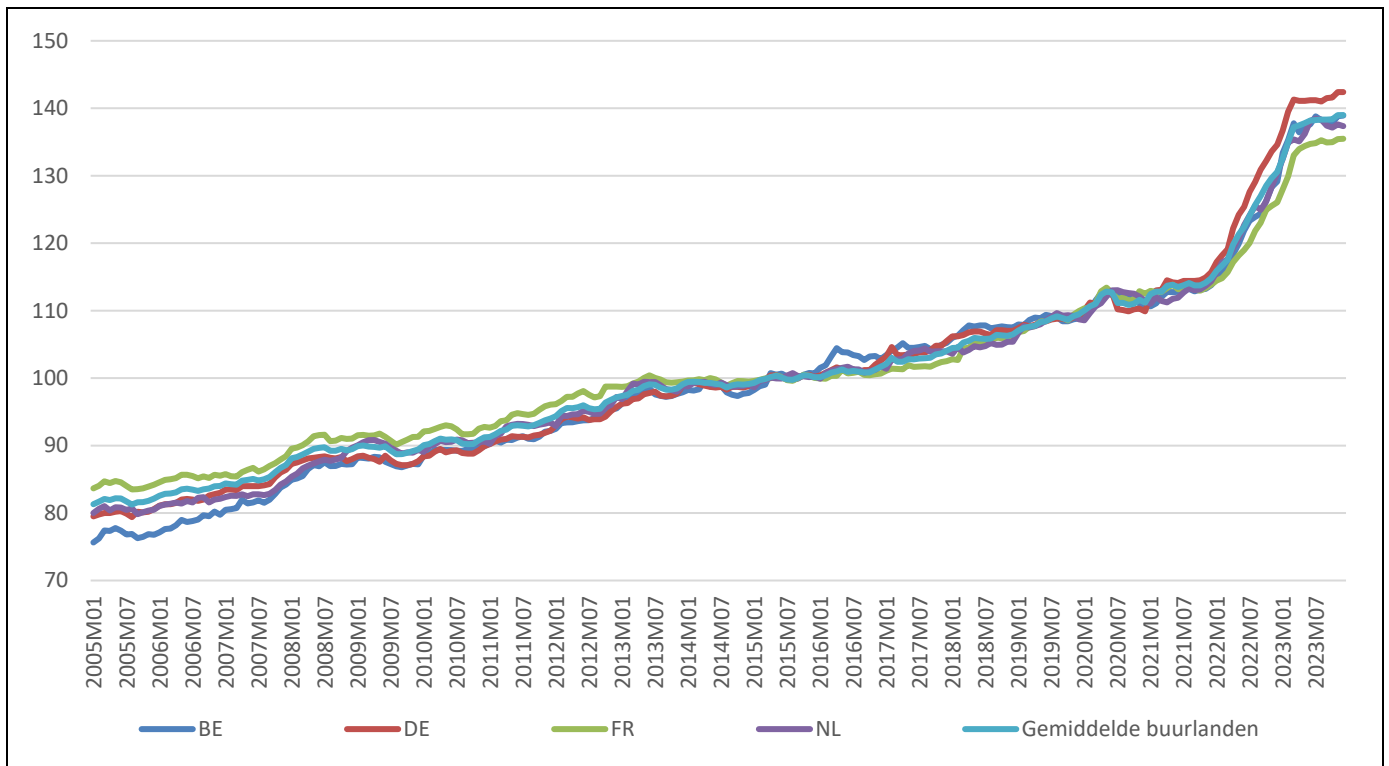
(In %)

	België	Duitsland	Frankrijk	Nederland
Levensmiddelen inclusief alcohol en tabak	12,7	11,7	11,4	11,3
Brood en granen	14,3	16,6	12,3	15,5
Vlees	11,2	8,3	10,7	8,6
Vis en zeevruchten	10,4	14,3	9,1	13,2
Zuivelproducten	19,6	15,9	16,3	13,6
Oliën en vetten	17,9	-1,9	15,6	9,7
Fruit	10,9	8,4	7,9	7,7
Groenten	18,6	14,0	13,9	12,5
Suiker, jam, honing, chocolade en suikerwerk	14,1	15,4	14,1	14,2
Levensmiddelen n.e.g.	13,6	16,9	12,4	11,8
Koffie, thee, cacao	11,4	4,8	12,1	7,1
Mineraalwater, frisdranken, vruchten- en groentesappen	9,5	13,9	11,6	10,4
Sterke drank	6,5	7,4	5,1	4,6
Wijn en gegiste dranken	6,3	8,9	7,4	5,7
Bier	6,7	12,0	11,0	8,0
Tabak	10,6	8,1	8,0	10,6
Bewerkte levensmiddelen inclusief alcohol en tabak	12,7	12,3	12,0	11,9
Niet-bewerkte levensmiddelen	12,4	8,7	9,1	8,2
Bewerkte levensmiddelen exclusief alcohol en tabak	14,3	14,0	13,6	12,9

Bron: Statbel.

Grafiek 2. Evolutie van de prijzen voor levensmiddelen (HICP), 2005-2023

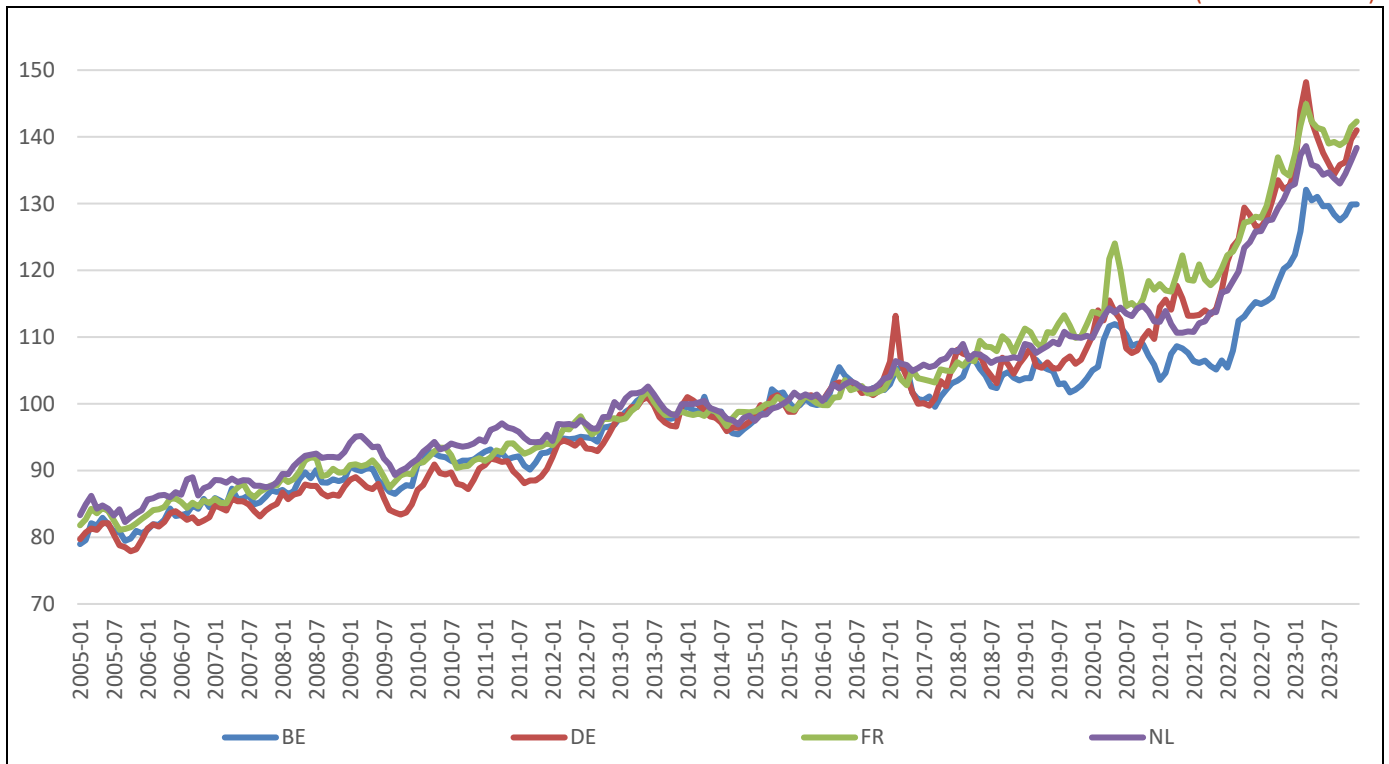
(Index 2015=100)

Bron: Statbel.

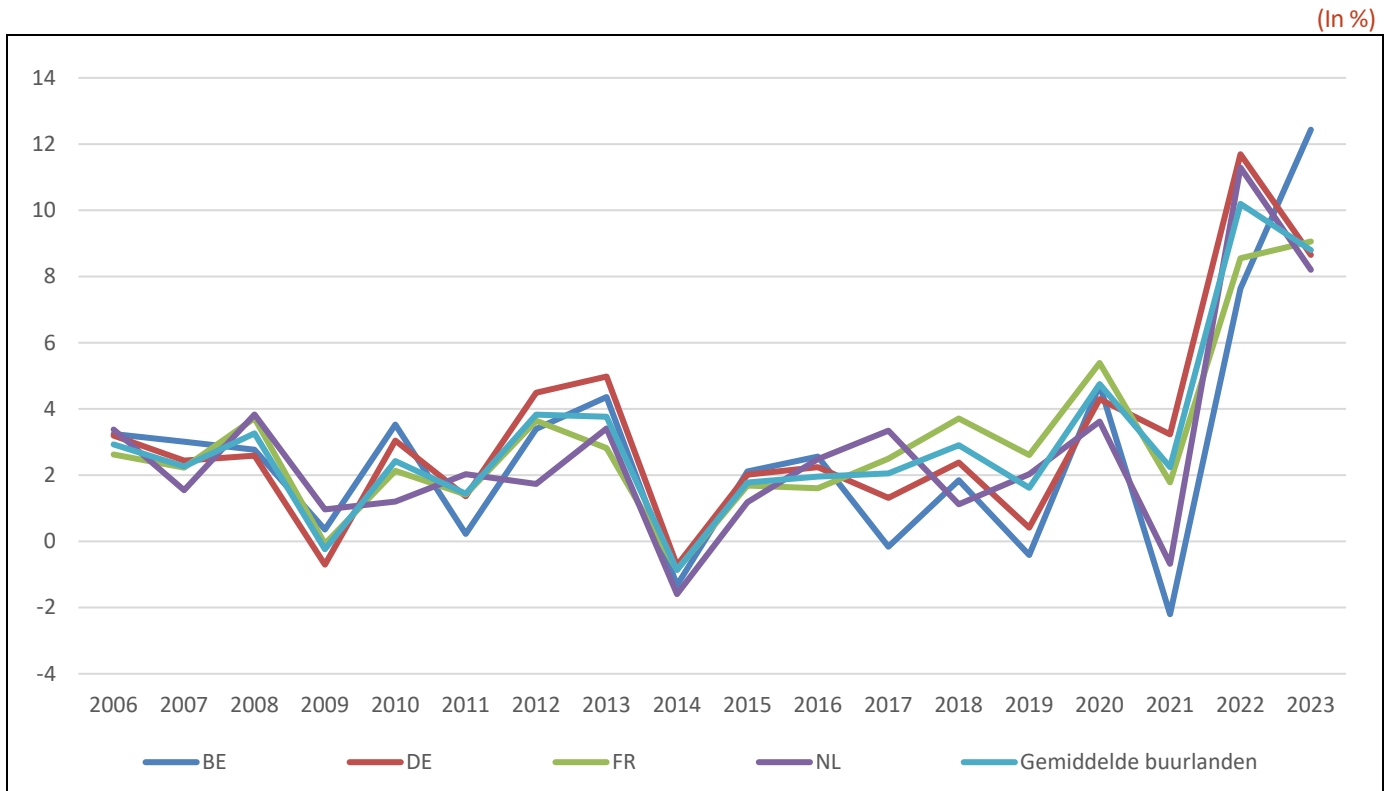
Grafiek 3. Evolutie van de prijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen (HICP), 2005-2023

(Index 2015=100)

Bron: Statbel.

Grafiek 4. Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen (HICP)

Bron: Statbel.

III.2 Dalende prijzen voor landbouwgrondstoffen, stabiele industriële prijzen en consumptieprijzen

Grafiek 5 laat zien dat de prijzen voor landbouwgrondstoffen in de eerste drie kwartalen van 2023 in snel tempo zijn blijven dalen. Tussen januari en september 2023 (laatst beschikbare gegevens) daalden de prijzen met meer dan 19,4 %. In iets meer dan een jaar tijd, tussen juni 2022 en september 2023, daalden de prijzen met 50 %. Deze daling werd veroorzaakt door granen - die met nog eens 30,0 % daalden tijdens 2023 – en door zuivelproducten (-14 %). Daarentegen bleef de prijs van suiker stijgen (+28,4 % over deze periode), net als oliën (+38,1 %) en vooral cacao (+69,2 %). In oktober steeg de geaggregeerde index voor deze grondstoffen echter opnieuw, voornamelijk door de zuivelproducten waarvan de prijzen begonnen te stijgen. In totaliteit, over het gehele jaar, verloor de index van de landbouwgrondstoffen evenwel 17,4 %.

De impact van deze daling was dat de stijging van de industriële prijzen in de agrovoedingsindustrie tot stilstand kwam (grafiek 5). De industriële prijzen stegen nog in januari van dit jaar, maar zijn sindsdien stabiel gebleven. Het tijdsverschil tussen het begin van de daling van de grondstoffenprijzen en het einde van de stijging van de industriële prijzen bedroeg 6 maanden. Tijdens de opwaartse trend was er een tijdsverschil van bijna een jaar tussen het begin van de stijging van de prijzen voor landbouwgrondstoffen en de eerste impact daarvan op de industriële prijzen. Tot nu toe is er echter geen significante daling geweest van de geaggregeerde industriële prijsindex voor de 6 geselecteerde sectoren.

Wat de consumptieprijzen betreft, bleef de inflatie in 2023 weliswaar hoog, maar werd het jaar gekenmerkt door een stopzetting van de opwaartse trend van de prijzen voor de verschillende categorieën van levensmiddelen (grafiek 5). In 2023 waren er namelijk twee perioden met specifieke karakteristieken.

De eerste wordt gekenmerkt door een voortzetting van de scherpe prijsstijging die begin 2022 begon. In iets meer dan anderhalf jaar, van januari 2022 tot juli 2023, zijn de prijzen van bewerkte levensmiddelen, exclusief alcohol en tabak, met 23 % gestegen. Deze dynamiek is natuurlijk een gevolg van de pieken die de prijzen van landbouwgrondstoffen in 2021 en een deel van 2022 bereikten. Daarbij komt nog de gelijktijdige stijging van de energieprijzen en de impact van

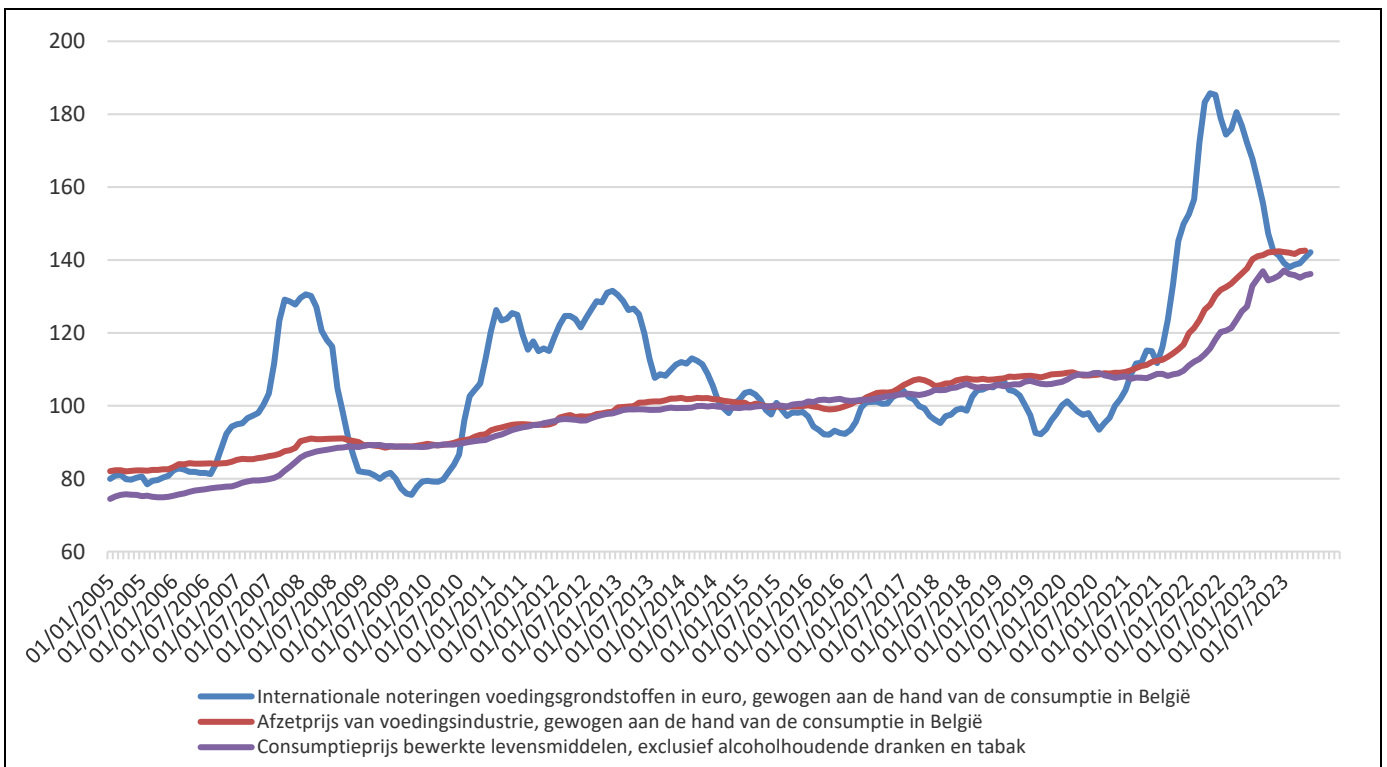
deze stijging op de productiekosten in de voedingsindustrie. De globale stijging van de consumptieprijzen leunt bovendien dicht aan tegen de stijging van de industriële prijzen.

In de tweede periode van 2023, stabiliseren de prijzen van levensmiddelen zich, zowel op het niveau van de detailhandel als op het niveau van de industriële productie (grafiek 4). De daling van de prijzen voor landbouwgrondstoffen gedurende meer dan een jaar (-50 % tussen juni 2022 en oktober 2023) heeft dus nog niet geleid tot een tastbare daling van de prijzen stroom afwaarts in de voedingssectoren, maar slechts tot een stopzetting van de opwaartse trend. Er zij op gewezen dat sommige productiekosten, zoals lonen, niet dalen, wat deze vaststelling gedeeltelijk kan verklaren.

De gevolgen van deze prijsevoluties voor de rendabiliteit zijn dat de netto marges in alle sectoren een groot deel van 2022 onder zware druk stonden, in de distributie en nog meer in de verwerking. Het tweede deel van 2022 zorgde voor een "herstel", maar kon niet voorkomen dat de globale marge in 2022 daalde. Voor de landbouwsector daarentegen liet 2022 over het algemeen een goede rendabiliteit zien. De maandelijkse bewegingen in de prijsindices over de eerste 10 maanden van 2023 suggereren dat de marges dit jaar opnieuw een hoger niveau zullen bereiken².

Grafiek 5. Prijzen voor landbouwgrondstoffen, productieprijzen en consumptieprijzen voor bewerkte levensmiddelen

(Index 2015=100)

Bron: Statbel, EC, IMF, DG Agri (EU).

² Zie de studie van het Prijzenobservatorium over de prijstransmissie en de marges in de voedingskolom : <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/prijsverloop-de-voedingskolom>.